

Sygn. akt II Ca 357/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Piotr Rajczakowski**

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2022 r. w Świdnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w D.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 22 lutego 2022 r., sygn. akt (...)

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 lutego 2022r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo (...) z siedzibą w D. przeciwko (...) S.A. w W. (pkt I) oraz zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 1817 zł tytułem kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt II). W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że strona powodowa nie dysponowała samochodem, który rzekomo miała wynająć poszkodowanemu, co naprowadza na fakt, że zawarła z poszkodowanym umowę pozorującą najem pojazdu zastępczego, po to żeby uzyskać odszkodowanie z ubezpieczenia (...) sprawcy wypadku. Sąd I instancji uwzględnił zatem zarzut strony pozwanej pozorności umowy najmu pojazdu zastępczego, opierając się na okolicznościach uznanych za przyznane (art. 230 kpc), skoro, jak wskazał Sąd, powód nie odniósł się do zarzutu pozorności najmu samochodu zastępczego, w tym nie zaprzeczył faktom podniesionym w odpowiedzi na pozew, że leasingobiorcą wynajmowanego pojazdu nie była strona powodowa, a ponadto, że pojazd miał bogatą historię szkodową, w tym odnotowano w nim szkodę całkowitą przed dniem zawarcia umowy najmu.

W apelacji od powyższego wyroku strona powodowa zarzuciła:

1. nierozpoznanie istoty sprawy polegające na nietrafnym przyjęciu przez sąd I instancji braku legitymacji czynnej powoda z uwagi na pozorność umowy najmu, mimo iż przedmiotem sporu pomiędzy stronami i podstawą roszczenia była wysokość odszkodowania należnego powodowi z tytułu najmu pojazdu zastępczego;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 83 § 1 zd. 1 kc poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie , że powód nie dysponował samochodem, który miał wynająć poszkodowanemu, a tym samym zawarta pomiędzy nim a poszkodowanym umowa pozorowała tylko najem pojazdu zastępczego, a tym samym była nieważna, co w konsekwencji doprowadziło sąd I instancji do oddalenia powództwa w całości.

Wskazując na powyższe zarzuty strona powodowa wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenie o kosztach procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację zważył, co następuje. Apelacja strony powodowej jest uzasadniona, gdyż zasadniczo trafne są jej obydwie zarzuty oraz wniosek apelacyjny, co w efekcie musiało prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W myśl art. 386 § 4 kpc sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W rozstrzyganej sprawie Sąd pierwszej instancji, w ocenie Sądu Okręgowego, nie rozpoznał istoty sprawy.

Konkluzja Sądu Rejonowego, że umowa najmu pojazdu zastępczego była nieważna została oparta na przyjęciu uznanych za przyznane (art. 230 kpc) okoliczności, że leasingobiorcą wynajmowanego pojazdu miała nie być strona powodowa, a ponadto, że pojazd miał bogatą historię szkodową, w tym odnotowano w nim szkodę całkowitą przed dniem zawarcia umowy najmu (przy czym z tą ostatnią okolicznością pozwana wiązała, jak wynika z odpowiedzi na pozew - (...)odwr., jedynie ocenę zasadności wysokości stawki żądanej przez powódkę za wynajem pojazdu zastępczego, a nie pozorność umowy), skutkiem czego, zdaniem Sądu, strona powodowa nie dysponowała samochodem, który miała rzekomo wynająć poszkodowanej. Tymczasem strona pozwana w odpowiedzi na pozew nie zarzucała pozorności umowy, a wskazała jedynie na powyższe okoliczności dotyczące będącego przedmiotem najmu auta. Natomiast w piśmie z 3 listopada 2021r. ((...)), w „wykonaniu zobowiązania Sądu”, wskazała, że wnioskowany przez nią dowód z informacji leasingodawcy objętego najmem auta, miałby zostać przeprowadzony na okoliczność braku prawa powódki do użytkowania pojazdu, a pośrednio na fakt pozorności umowy najmu pojazdu zastępczego. Z nieodniesienia się do stanowiska pozwanej zawartego w tych dwóch pismach Sąd Rejonowy wywiódł zatem, jak już wskazano, uznanie powyższych okoliczności za przyznane, co w rezultacie doprowadziło do wnioskowania Sądu o pozorności umowy najmu auta zastępczego, a w konsekwencji jej nieważności. T. stanowisko Sądu pierwszej instancji jest błędne. Zgodnie bowiem z powołanym przez ten Sąd przepisem art. 230 kpc, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Istotnym zatem jest, że uznając fakty za przyznane Sąd powinien mieć na uwadze cały zebrany w sprawie materiał procesowy. Tymczasem zdawało się ująć uwagi Sądu Rejonowego, że po pierwsze to sama strona pozwana we wnioskach dowodowych złożonych w odpowiedzi na pozew i sprecyzowanych w kolejnych pismach procesowych (k. (...)), dopiero zmierzała do wykazania (i to tylko „pośrednio” – (...) pozorności umowy najmu, a wnioski te zostały przez Sąd oddalone (k. (...)). Po drugie powyższej pozorności umowy wydawały się ewidentnie przeczyć dokumenty dołączone przez stronę powodową do pozwu, w postaci umowy najmu samochodu, podpisanej przez umocowanego pełnomocnika poszkodowanej, a także protokołów wydania i zwrotu pojazdu (k. (...)). Te bowiem dokumenty wskazywały na rzeczywiste zawarcie i wykonanie umowy i wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji nie dawały podstaw do przyjęcia, w świetle całości zebranego materiału, uznania za przyznane okoliczności uzasadniających przyjęcie pozorności umowy najmu. Definicja pozorności zawarta w przepisie art. 83 § 1 zdanie pierwsze kc składa się z trzech elementów: 1) oświadczenie musi być złożone drugiej stronie, 2) oświadczenie musi być złożone tylko dla pozoru, 3) adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru. Wskazane elementy muszą wystąpić łącznie. Brak któregokolwiek ze wskazanych powyżej elementów nie pozwala na uznanie czynności prawnej za dokonaną jedynie dla pozoru (zob. m. in. B. Lewaszewicz-Petrykowska [w:] Kodeks cywilny..., red. M. Pyziak-Szafnicka, P. Książak, kom. do art. 83 kc). Brak zgody takiej osoby, czyli sytuacja, w której tylko jedna ze stron ma zamiar nadać swemu oświadczeniu walor pozoru i nie uzyskuje na to zgody drugiej strony, nie skutkuje pozornością czynności prawnej. Czynność jest ważna i wywołuje zwykłe skutki prawne, objęte treścią oświadczeń woli obu stron. Dla przyjęcia, że doszło do dokonania czynności prawnej dla pozoru, nie wystarczy więc ustalenie, że jedna ze stron umowy nie miała zamiaru wywołania skutków prawnych, ale nie powiadomiła o tym drugiej strony. Pozorność dotyczy wszystkich zgodnych oświadczeń woli, wchodzących w skład czynności prawnej, gdy w czynności uczestniczą więcej niż dwie strony, to tajne porozumienie musi obejmować je wszystkie. (zob. m. in. P. Nazaruk [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, LEX/el. 2022, art. 83.). Resumując, wyniki całego zebranego w sprawie materiału, wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji, nie dawały, na podstawie art. 230 kpc, podstaw do

uznania za przyznane okoliczności, które doprowadziły Sąd Rejonowy do wnioskowania o pozorności umowy najmu pojazdu zastępczego.

Rozstrzygając sprawę Sąd Rejonowy powinien był przede wszystkim rozważyć (co będzie miał też na względzie przy ponownym jej rozpoznaniu), jak przy dotychczas zebranych materiale rozkładał się w sporze stron ciężar dowodu. Zatem strona powodowa przedstawiła wyżej wskazane dokumenty, z których wynika, że umowa najmu samochodu o ściśle zidentyfikowanych w umowie i załącznikach do niej danych (k. (...)) została zawarta i wykonana. Strona pozwana natomiast, nawet nie w odpowiedzi na pozew, a w piśmie z 3 listopada 2021r. (k. (...)), podniosła pozorność powyższej umowy, a zatem to na niej spoczywał ciężar wykazania zaistnienia przesłanek tejże pozorności. Przy czym o ile próba dowodzenia przez pozwaną faktu posiadania prawa powódki do użytkowania wynajętego pojazdu (które na przykład mogło być sporne między leasingodawcą a leasingobiorcą), nie miała pierwszorzędного znaczenia (i jak wskazała sama pozwana jedynie pośrednio mogłaby wskazywać na pozorność umowy – k. (...)), o tyle takie kluczowe znaczenie, mając na uwadze powyższe wywody dotyczące przesłanek pozorności, mogłoby mieć przesłuchanie w charakterze świadków poszkodowanej Ł. K. i umocowanego przez nią pełnomocnika K. K., na okoliczności zawarcia i wykonania umowy najmu pojazdu zastępczego, a taki wniosek dowodowy przez pozwaną dotychczas nie został zgłoszony.

Jak już zatem wskazano na wstępie rozważań, Sąd pierwszej instancji, poprzestając na uznaniu umowy najmu pojazdu zastępczego za nieważną z powodu jej pozorności, nie poczynił ustaleń ani nie rozważył pozostałych kwestii dotyczących żądania pozwu i negowanych przez pozwaną, a w szczególności odnośnie jego wysokości, także kwestionowanej przez pozwaną, co musiało skutkować uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w myśl powołanego art. 386 § 4 kpc.

Rozpoznając sprawę ponownie, Sąd Rejonowy, mając na uwadze powyższe rozważania, będzie miał na względzie, że na obecnym etapie postępowania strona pozwana nie udowodniła zawarcia umowy najmu pojazdu zastępczego dla pozoru, a przyjęcie nieważności tej umowy na podstawie okoliczności uznanych za przyznane, z wyżej wskazanych przyczyn, nie było uzasadnione. Gdy zatem w dalszym toku postępowania pozorność ta nie zostanie przez pozwaną wykazana, Sąd Rejonowy rozpozna żądanie pozwu w świetle pozostałych zarzutów strony pozwanej odnoszących się tak co do zasady jak i wysokości żądania pozwu, czyniąc w tym przedmiocie rzeczowe i konkretne ustalenia oraz należycie je rozważając.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.